

Strategiplan – språkkommune

Kompetanse for språk i vekst

13.12.18

Innhold

1. Innledning.....	3
Språkløyper.....	3
2. Bakgrunn for deltakelse i Språkkommuneprogrammet.....	3
2.1 Bakgrunn – situasjonsbeskrivelse.....	3
2.2 Formål med deltakelse i språkkommunesamarbeidet.....	4
3. Overordnede målsetninger	5
4. Målgrupper.....	5
5. Innsatsområder i Grue.....	5
6. Organisering og medspillere	5
6.1.1 Styringsgruppe.....	5
6.1.2 Prosjektgruppe (arbeidsutvalg)	6
6.1.3 Utvidet prosjektgruppe: (i tillegg til arbeidsutvalget)	6
6.1.4 Lærende nettverk barnehage (ressurspersoner i barnehagen)	6
6.1.5 Faggruppe - lærende nettverk for ledere	6
6.1.6 Lærende nettverk skole (ressurspersoner skole):	6
6.1.7 Medspillere i prosjektet	6
6.1.8 Forankring i kommunen (politisk)	7
6.1.9 Forankring i organisasjonen	7
7. Resultatmål.....	7
8. Evaluering og læring.....	8
9. Rapportering.....	8
10. Vedlegg.....	9
10.1 Tiltaksplan (skjematisk for oppfølging/ status)	9
10.1.1 Tiltaksplan felles (mer beskrivende).....	10
10.1.2 Tiltaksplan barnehage (mer beskrivende).....	11
10.1.2 Tiltaksplan skole (mer beskrivende).....	13
10.2 Års-«hjul» for evaluering og læring:.....	15

1. Innledning

Grue kommune deltar i Språkkommuneprogrammet som er en del av den nasjonale satsningen *Språkløyper, nasjonal strategi for språk, lesing og skriving 2015 - 2019*. Søknad om deltakelse ble sendt med forankring i analyse og planer for forbedringsarbeid med utgangspunkt i skoleresultater de siste årene, samt kartleggingsresultater i FoU – prosjektet Kultur for læring. Det er Utdanningsdirektoratet som har utøvende ansvar for rammeverket for Språkkommuner. Deltakende kommuner skal med grunnlag i analyse av status og lokale målsetninger, lage en strategi for arbeidet med språk, lesing og skriving. Denne strategiplanen skal avgrenses til mål og tiltak og stimulere:

- Kompetanse utvikling og systematisk arbeid for forbedring av barns språklige ferdigheter fra barnehage til og med ungdomsskole

Strategiplanen beskriver bakgrunnen for at kommunen har valgt å arbeide spesielt med språk – lesing – skriving. På bakgrunn av analysene er det utviklet tiltak for de utviklingsområder som kommunen ønsker å satse på.

Språkkommuneprogrammet i nasjonal regi for vår pulje går i perioden juni 2018 – juni 2019.

Tiltakene i planen vil utføres ut over denne perioden. Det er gitt kr. 699 000 fra Utdanningsdirektoratet til rådighet for Grue kommune til denne satsningen. Det muliggjør en prosjektorganisasjon som kan få tid til å utføre arbeidet uten for store belastninger på øvrig drift. Utdanningsdirektoratet har det overordnede ansvaret for utvikling og gjennomføring av tiltakene i Språkkommuneprogrammet nasjonalt gjennom utarbeidet rammeverk, veiledning til kommunene og 3 årlige faglige samlinger for deltakerkommunene i perioden.

Grue deltar dessuten i Kultur for Læring i Hedmark som også er et FoU – prosjekt som vil gå fram til 2021. Det betyr at vi ser for oss en utviklingsprosess i en 3 årsperiode i språksatsningen.

Språkløyper

Språkløyper er en gratis nettressurs som er utviklet av *Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning*, og *Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning*. Dette vil være en sentral ressurs for kompetanseheving for personalet i barnehager og skoler i vår strategi. Språkløypene er kompetanseutviklingspakker som tar for seg ulike tema og har som mål å styrke den språklige kompetanse til alle barn og elever. www.sprakloyper.no

Det er utarbeidet 4 kompetanseutviklingspakker for barnehageområdet inkludert overgang barnehage til skole. Det finnes 21 kompetanseutviklingspakker for barnetrinn og 12 for ungdomstrinn. I tiltaksdelen framkommer det som er relevant for satsningen i Grue.

2. Bakgrunn for deltakelse i Språkkommuneprogrammet

2.1 Bakgrunn – situasjonsbeskrivelse

Grue kommune har i flere år hatt relativt dårlige grunnskoleresultater. Mange elever skåret på laveste mestringsnivå i de nasjonale prøvene. Det har vært en positiv utvikling over 3 år, men det er fortsatt store variasjoner fra kull til kull.

Kultur for læring i Hedmark

I tillegg til ordinære skoleresultater som kan hentes ut i Skoleporten, har skoler i Hedmark gjennomført omfattende kartlegging av elevers, læreres og foreldrenes skår i for sentrale faktorer knyttet til læringsmiljø og læringsresultater gjennom kartlegging i Kultur for Læring. I Grue viser elevenes svar lavt skår på mestringstro. Lærerne skårer elevene lavt på mestring i lesing og regning/matematikk. Vår analyse er at det ikke jobbes nok systematisk og helhetlig med språk, begrep og leseopplæringen.

I skolen er det avdekket store forskjeller mellom gutter og jenter, både resultatmessig og når det gjelder trivsel med skolen og fagene, spesielt på 1. – 4. trinn. Elevenes tilbakemelding er at den sosiale trivselen er veldig god, men trivsel med fagene er ikke så god.

Det er i tillegg gjennomført kartlegging i barnehagene gjennom dette FOU- prosjektet. På faktoren språk er det relativt lav skår når de pedagogiske lederne skårer barn i alderen 4 - 5 år. På bakgrunn av kartleggingene i barnehage og skole er det gjennomført pedagogisk analyse i alle kommuner.

Analysearbeidet har ført oss fram til målsetninger og strategier som vi ønsker å gjennomføre relatert til språk og lesing.

Grue kommune har en skole 1. - 10. trinn med 405 elever. I kommunen er det 3 barnehager (og 4 lokasjoner) som samarbeider tett og godt. En av barnehagene er privat.

Utfordringene i Grue er først og fremst knyttet til:

- Manglende helhetlig syn på språk- og leseopplæring, (begynneropplæring)
- Kjønn – gutter leser gjennomsnittlig dårligere enn jenter (nasjonale prøver) og har dårligere grunnskolepoeng enn jentene (guttene ligger 7,5 poeng under jentene i 2017/18)
- Overgang fra barnehage til skole og overgang fra barnetrinn til ungdomstrinn bør kvalitetssikres og planer må revideres
- Relativt stor andel av minoritetsspråklige og det pedagogiske arbeidet må utvikles og kvalitetssikres
- Mer systematisk kompetanseutvikling av personalet
- Samarbeid med hjemmet om å støtte opp under språk og lesing hjemme må utvikles
- Grue ligger lavt når det gjelder grunnskolepoeng de siste 5 årene (fra 2 – 4 poeng under landsgjennomsnittet)
- Sosioøkonomiske forhold/folkehelseutfordringer og lavt utdanningsnivå i kommunen

2.2 Formål med deltakelse i språkkommunesamarbeidet

- Utvikle kompetanse i personalet når det gjelder språkarbeid og leseopplæring (barnehage, skole, ledelse i oppvekst)
- Utvikle tjenestene gjennom lærende nettverk i enhetene og på tvers av enheter innenfor oppvekstområdet (inkl. helsestasjonstjenester og Kulturskole)
- Styrke den kollektive kapasiteten og det pedagogiske samarbeidet for å bedre barns- og elevers læringsresultater på nivå med landsgjennomsnittet.
- Det skal utvikles tiltak som styrker språkarbeid og lesing, spesielt for gutter

3. Overordnede målsetninger

Gjennom et språkstimulerende miljø i barnehage og skole skal barn bli godt rustet til et godt møte med senere arbeids- og samfunnsliv (Bli «gangs menneske»)

- Styrke kommunens tverrfaglige kapasitet og kompetanse innen språkarbeid
- Styrke den tidlige innsatsen kvalitativt gjennom systematisk arbeid og gode planer
- Styrke guttenes mestring i tråd med sitt potensial (og jentenes mestring)

4. Målgrupper

- Personalet: Kompetanseutvikling, bevisstgjøring, refleksjon
- Barn/ elever: Mer samordnet og systematisk læring ved bedre overgang barnehage – skole.
- Gutter: Utvikle tiltak for å oppnå gode leseferdigheter og bedre læring, mestringstro og læringskultur blant guttene.
- Foreldrene: Bevisstgjøre foreldre på hvordan de støtter språk og lesing hos sine barn

5. Innsatsområder i Grue

- Utvikle kompetansen i personalet i barnehager og skole gjennom prioriterte kompetansepakker og bygge opp lærende nettverk ved bl a å bruke Språkløyper aktivt og målrettet
- Tidlig innsats og overgang fra barnehage til skole:
Systematisk og helhetlig leseopplæring
 - Det skal bygges ei bro – med innsikt begge veier - fra barnehagens språkarbeid og forberedende lese- og skriveopplæring til skolens arbeid med lese- og skriveopplæring
 - Spesielle tiltak for å stimulere gutters lese- og lærelyst

6. Organisering og medspillere

Følgende organisering er for å ivareta 3 perspektiver:

- Forankring i ledelse
- Avklarte roller og ansvar i alle tjenesteenheter som deltar i programmet
- Utvikle og beholde kompetansen i barnehager og skole

6.1.1 Styringsgruppe

Kommunalsjef oppvekst - Anne Berit Gullikstad

Rektor ved GBUS - Øystein Hanevik

Styrer Solungen bhg. - Berit Melsnes

Styrer Gromungen bhg. - Guri Gjermshus

Styrer Tjura bhg. - Karin B Holter

6.1.2 Prosjektgruppe (arbeidsutvalg)

Arbeidsutvalg for prosjektgruppen (Oppfølging framdrift)

Kommunalsjef, Anne Berit Gullikstad

Prosjektleder skole, Hanne Sagen

Prosjektleder barnehage, Britt Julien

6.1.3 Utvidet prosjektgruppe: (i tillegg til arbeidsutvalget)

Logoped -Veronica Rundberget

Representant fra PPT - barnehage Marte C Holtet

Representant fra PPT – skole, under tilsetting

Biblioteksjef - Kaja Svaan

6.1.4 Lærende nettverk barnehage (ressurspersoner i barnehagen)

Prosjektleder barnehage - Britt Julien + en pedagog fra hver barnehage:

Gromungen - Janne K Løkhaug

Solungen - Sigrun Skytteren

Tjura - Bodil Skadberg

6.1.5 Faggruppe - lærende nettverk for ledere

Kommunalsjef (og barnehagemyndighet) – Anne Berit Gullikstad

Styrer Gromungen barnehage – Guri Gjermshus

Styrer Solungen barnehage – Berit Melsnes

Styrer Tjura barnehage – Karin B. Holter

Rektor grunnskolen – Øystein Hanevik

Ressurspersoner barnehage

Ressurspersoner skole

PPT – kontaktperson

Logoped

6.1.6 Lærende nettverk skole (ressurspersoner skole):

Prosjektleder skole - Hanne Sagen

Rektor - Øystein Hanevik

Logoped - Veronica Rundberget

Pedagog 1. – 4. trinn Camilla Stenshol

Pedagog 5. -7. trinn Marianne Vangerud

Pedagog 8. – 10 trinn Karianne Breisjøberg

6.1.7 Medspillere i prosjektet

PP- tjenesten er en sentral medaktør i språkarbeidet, både i barnehage og skole. Grue kommune har PPT i et interkommunalt samarbeid med Åsnes kommune som vertskommune. Det er en medarbeider dedikert til skolearbeid og en til barnehagearbeid. De to jobber både på individperspektiv og systemperspektiv i Grue.

Grue kommune har et nytt og flott folkebibliotek i rådhusets første etasje. Dette er skolens nærmeste nabo og blir brukt som et utvidet skolebibliotek. Biblioteksjefen er med i prosjektgruppen (utvidet gruppe) og det er etablert et godt samarbeid mellom bibliotek og barnehager og skolen de siste årene. Dette vil bli enda bedre forankret og systematisert gjennom deltakelse i denne satsningen.

Øvrige ressurspersoner i prosjektet blir kommunens logoped som allerede jobber med språkarbeid med de eldste barna i barnehagen som et forebyggende tiltak. Helseesykepleier kan støtte oppunder med tanke på tidlig innsats, og bevisstgjøre foreldre i hvor viktig det er med språk- og lesestimulering fra ung alder.

Språkkommunesatsningen er i regi av Utdanningsdirektoratet som veileder deltakende kommuner, i tillegg til at det stilles midler til rådighet i kommunene. Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning og Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning bidrar med faglig støtte. I tillegg arrangerer Utdanningsdirektoratet og de nasjonale sentrene faglige samlinger for språkkommunene.

6.1.8 Forankring i kommunen (politisk)

I tilbakemeldingssløyfer til kommunestyret vedr. tilstandsrapportering (§13.10) og analyse på bakgrunn av kartlegging i Kultur for læring, er det gitt info om resultater og tiltak som iverksettes. Det har fra våren 2017 ligget en forutsetning om at det skal utarbeides en helhetlig leseopplæringsplan fra barnehage og ut grunnskoleløpet.

Strategien og tiltaksplanen vil bli lagt fram for komite og kommunestyret 4. februar 2019.

6.1.9 Forankring i organisasjonen

Lærende nettverk for barnehage og skole består av representanter som har både spesiell kompetanse innen språk og lesing, samt konkrete funksjoner som seksjonsledere for norskfaget – på de ulike hovedtrinnene. I språkkommunesatsningen har seksjonene et utvidet mandat for lesing som grunnleggende ferdighet.

Satsningen er forankret i ledelse av både barnehager og skole gjennom deltakelse i styringsgruppen hvor strategien skal behandles og vedtas.

Forutsetningen for å lykkes med strategien er at det settes av tid i personalgruppene til å utvikle strategiene, og gjennom styring og ledelse sørger for at det er tid, rom og gjennomføringskraft. Strategien og målsetningen må være kjent for alle ansatte. Gjennomføring av språkløyper som er fastsatt er et felles tiltak på trinn/ klasser og på avdelinger.

7. Resultatmål

Det er tidligere redegjort for spesielle utfordringer i Grue og hva vi har som innsatsområder. Følgende resultatmål er satt:

- Økt kompetanse hos personalet i barnehager og skole for arbeid med språk, lesing og skriving
- Systematikk for språkstimulering i barnehager
- En revidert plan for overgang barnehage - skole
- En helhetlig plan for lese- og skriveopplæringen, med fokus på forskningsbasert begynneropplæring
- Opplegg for med rask innsats (lesekurs) for de som trenger det
- Konkret tiltak for gutter, spesielt som stimulerer leselyst, læring og mestring

I Grue kan vi gjennom kartlegginger som følge av FoU – prosjektet Kultur for læring fulgt med på resultater i et 6- års løp. Dette gjelder barn, foreldre og ansattes opplevelse av læringsmiljø, læring og mestring.

Det er et resultatmål å bedre følgende faktorene:

- Pedagogisk samarbeid i skolen
- Læringsresultater og mestring- spesielt for guttene i skolen
- Språkarbeid i barnehagene

Indikatorer: Resultater i FoU – prosjektet Kultur for Læring, ny kartlegging i skolen høst 2018 (T2) og i barnehage høst 2019 (T2).

I tillegg er alle skolerresultater indikatorer på om den ønskede utviklingen skjer.

8. Evaluering og læring

Innsatsen og virkningen av strategien i språkprogrammet skal følges opp gjennom årlige evalueringer og måling av resultater.

Foruten vurdering av faktabaserte og målbare resultater, skal det foretas en årlig vurdering av tiltak som gjennomføres med tanke på hvordan de lærende nettverkene og øvrige ansatte vurderer at språksatsningen fungerer. Dette skal vurderes i samarbeid mellom pedagoger, lærere, ansatte, ledere og medspillere i språkkommuneprogrammet.

Evalueringen er i regi av språkkommuneprogrammet etter 1 år – 1 ½ år. Ut over dette vil det være forpliktende evalueringspunkter årlig i Kultur for Læring (FoU) gjennom pedagogisk analyse samt for skolen når det gjelder årlig tilstandsvurdering.

Dette forutsetter at strategien er gjennomgående og helhetlig slik at mål, tiltak og resultat er de samme i satsningene.

Læringsarbeidet i barnehager og skole må sikres gjennom styring og ledelse, ikke fragmentert, men forankret hos skole- og barnehageeier, kommunalsjef, styrere og rektor.

9. Rapportering

I Språkkommunesatsningen skal det utarbeides rapport på status og når Språkløyper og andre satsninger er gjennomført – ca. hvert halvår.

I juni hvert år leveres tilstandsrapport fra skolen til kommunestyret med oversikt over ressursbruk, trivsel – læringsmiljø, nasjonale prøver, grunnskolepoeng, gjennomstrømming i videregående.

10. Vedlegg

10.1 Tiltaksplan (skjematisk for rapportering/ status)

Innsatsområder/ tiltak	Ansvar	Målgruppe	Start/ slutt	Status
Kompetanseutvikling og rullering av planverk for overgang barnehage – skole: Språkløype: Overgang barnehage skole	Kommunalsjef oppvekst/ ressurspersonene (prosjektledere)	Kommunalsjef, rektor, og styrere i bhg. Pedagoger i bhg og skole 1. – 4. trinn, logoped, spesialpedagog bhg, PPT	01.08 – 19 - 30.12.19	
Kompetanseutvikling personale barnehage: Språkløype: Språk og leseaktiviteter	Ressurspersoner i lærende nettverk barnehage/ styrere i barnehage	Alle ansatte i barnehage	30.11.18 – ca. oktober 2019	
Andre språkløyper – deler av pakke overgang (minoritetsspråklige)	Lærende nettverk barnehage	Ansatte i barnehagene	Vår 2020	
Samarbeid med hjemmet og foreldrenes rolle i for å stimulere barnets språkutvikling	Lærende nettverk barnehage, ressurspersoner barnehage og styrere	Foreldre	Høst 2019	
Språkløype: Startpakke skole	Lærende nettverk skole/ rektor	Personalet i skolen, 1. – 10. trinn	10.01.19 - okt 19	
1. – 4. trinn: Språkløype: Begynneropplæringen	Lærende nettverk skole og teamleder 1. – 4. trinn: Camilla S	Norsklærerne på 1 – 4. trinn	Oppstart høst 2019	
5.-7 trinn Å arbeide med språk og vokabular	Lærende nettverk skole: Marianne V	Ansatte på 5.-7. trinn	Oppstart høst2019	
8. – 10. trinn Språkløype: <i>Fagovergripende lesing og skriving, god leseopplæring</i>	Lærende nettverk skole: Karianne B	Ansatte på 8. - 10. trinn	Oppstart høst 2019	
For barnetrinn og ungdomstrinn: Språkløype: «Gutar, jenter og lesing»	Lærende nettverk skole: Marianne V og Karianne B	Ansatte på 5. – 7. trinn	Oppstart vår 2020	
Sommerles	Biblioteket	Alle barn	Hver sommer (hadde oppstart sommer 2018)	

10.1.1 Tiltaksplan felles (mer beskrivende)

Innsatsområde: Overgang barnehage – skole

Rammeplan for barnehagen:

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole.

Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen.

De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen.

Målgruppe: Ledernetverk (ledere i barnehage og skole, eier, barnehagelærere, lærere på småskoletrinnet som skal jobbe med de eldste i barnehagen og de yngste på skolen)

1. Skape sammenheng mellom barnehagens og skolens språkarbeid

Barnehagelærere og lærere må bli kjent med hverandres måte å jobbe på og bli trygg på hverandres kompetanse. Dele kunnskap og erfaringer i lærende nettverk. Sammen skape en enighet om hvilke spesifikke lese -og skriveforberedende tiltak barnehagen skal jobbe med og hvordan dette videreføres i skolen.

2. Ha gode rutiner for overgangen

Status: Det finnes allerede en plan for møtepunkter mellom barnehage og skole, og barnehagene har en plan for samlinger med alle førskolebarna gjennom året.

I Grues barnehager blir kartleggingen «Begrepsforståelse» gjennomført med førskolebarna hver høst for å finne de begrepene som må få ekstra fokus. Om våren gjennomføres kartleggingen igjen for å se om arbeidet har hatt effekt. TRAS – kartlegging gjennomføres årlig for alle barn.

Hjelpemiddel: Språkløype: «Overgang fra barnehage til skole», tas i bruk av representanter for barnehagelærere fra hver barnehage, representanter for lærere på småskoletrinnet, styrere, rektor og eier.

Tidsrom: Oppstart august 2019.

Resultatmål:

En revidert plan for overgang barnehage-skole.

En rød tråd gjennom språkarbeidet.

Et godt samarbeid der en deler kunnskap og erfaringer.

God kjennskap til hverandres pedagogikk.

Medspillere: Logoped Veronica Rundberget, representant fra PPT.

Logoped har allerede språkgrupper med førskolebarna i alle barnehagene, der det jobbes med leseforberedende aktiviteter. Hun er godt kjent i både barnehagene og på skolen.

10.1.2 Tiltaksplan barnehage (mer beskrivende)

Tiltaksområdene har utgangspunkt i de overordnede strategier og mål som er lagt for språksatsningen i Grue. Fagområdet «Kommunikasjon, språk og tekst» i «Rammeplan for barnehagen» legger føringer for hvordan barnehagepersonalet skal jobbe med språk. I Grues barnehager benytter vi også TRAS (tidlig registrering av språkutvikling) som verktøy og utgangspunkt for å følge opp og kartlegge barnas språkutvikling. Ressurspersonene fra de enkelte barnehagene har diskutert og blitt enige om at vi ønsker å starte språkarbeidet med et økt fokus på lesing. Dette vil gi oss et konkret utgangspunkt for å jobbe med systematisk språkstimulering i alle aldersgrupper og på alle språknivåer, med et ekstra fokus på guttenes språkutvikling.

Innsatsområde: Kompetanseutvikling

Rammeplan for barnehagen:

Personalet skal skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre.

Personalet skal bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer.

Målgruppe: Personalet i barnehagen

1. Styrke barnehagens språkmiljø

Godt språkmiljø handler både om fysisk miljø og bevisstgjøring av personalet.

Det fysiske miljøet må oppmuntre til språklig aktivitet, lesing og samtaler. Innbydende presentasjon av bøker, at det finnes hyggelige lesekreter, tilgang på skrive- og tegnemateriell.

Personalet må få en økt bevisst på viktigheten av å bruke språket i alle situasjoner. Benevne, spørre, forvente svar, sikre seg øyekontakt, være på barnas nivå både fysisk og mentalt. Det er viktig å være fysisk nær og delta i barnas lek for å kunne fange opp interesser, finne noe å snakke om for å bygge ord og begreper. I tillegg må personalet vise respekt ved ikke å bryte inn i samtaler/lesing mellom barn-voksne.

Godt språkarbeid handler om at barna er språklig aktive, blir lyttet til og snakket med.

2. Skape økt leseglede

Øke bevisstheten blant personalet om hvor viktig det er å lese for barna. De lærer ord og begreper, vi deler en felles opplevelse som gir et godt grunnlag for gode samtaler og læring. Det finnes bøker som passer for alle aldre og interesser, det er viktig å lete etter det som fanger den enkelte.

3. Økt fokus på gutters lese- og lærelyst

Mange gutter velger bort pultaktiviteter der personalet ofte har et mer aktivt samspill med barna, og kan derfor gå glipp av språkstimulerende samtaler. Personalet må bli bevisste på å delta på guttenes lekearenaer og bruke den enkeltes interesseområde til språklig samhandling.

Hjelpemiddel: Språkløype: «Språk - og leseaktiviteter», tas i bruk av alle ansatte i Grues barnehager.

Tidsrom: Oppstart på plandagen 30.11.18. Språkløypa «Språk og leseaktiviteter» skal være fullført oktober 2019.

Resultatmål:

Alle ansatte vet hva språkstimulering betyr i det daglige arbeidet.

Alle ansatte leser med og for barna hver uke.

Alle ansatte har fått økt bevissthet om å velge bøker som fenger det enkelte barn.

Gode rutiner slik at alle barn blir lest for, også de som ikke selv ber om det.

At barna tar vare på bøkene og behandler dem ordentlig.

Medspiller: Bibliotekar Kaia Svaan.

Få hjelp fra biblioteket til å velge variert litteratur, noe som kan fenge både gutter og jenter, små og store og flerspråklige barn.

Delta på Boklek 28.mars 2019 (boklek.no).

Innsatsområde: Samarbeid med hjemmet

Rammeplan for barnehagen:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

1. Fortelle foreldre hvor viktig det er at de snakker med barna sine.

For at barna skal få et godt språk må de delta i samtaler. De må få fortelle og bli lyttet til.

2. Oppmuntre foreldre, og spesielt fedre til å lese for barna sine.

Foreldre er en viktig rollemodell for barna sine. Hvis de selv leser og gir uttrykk for at det er viktig, er det større sjanse for at barna også blir gode lesere og klarer seg bedre på skolen.

Hjelpemiddel: Lesesenteret: filmer til bruk på foreldremøter. Foreldresamtaler, foreldremøter.

Tidsrom: Fra april 2019, foreldremøte høsten 2019.

Resultatmål:

Flere barn blir lest for hjemme.

Foreldrene er mer bevisst på å følge med på barnas språk- og begrepsutvikling

Medspillere: Bibliotekar Kaia Svaan, representant fra helsestasjonen og ressurspersoner i barnehagen.

For eksempel: Arrangere bokbad på foreldrekaffe. Anbefale bøker fedre kan ha lyst til å lese for

barna sine. Utarbeide opplegg for foreldremøte om språk og lesing. Helsestasjonen tar opp viktigheten av å lese for barna.

10.1.2 Tiltaksplan skole (mer beskrivende)

Tiltaksområdene har utgangspunkt i de overordnede strategier og mål som er lagt for språksatsningen i Grue. Bruk av *Læreplanverket for kunnskapsløftet Grunnskolen* stiller krav til pedagogene for hvordan arbeidet med bl. a språk skal utformes. I Grue benyttes det ulike kartleggingstester (nasjonalprøve, kartleggeren, Carlsten m.fl.) – som verktøy og utgangspunkt for å følge opp å kartlegge barnas språkutvikling. Vi ønsker derfor å beskrive tiltakene med utgangspunkt i denne forståelsesrammen. Skolens ressurspersoner har kommet til enighet om økt fokus på lesing og begrepslæring. En rød tråd igjennom hele utdanningsløpet vil være begrepslæringen, og også her være ekstra fokus på guttenes språkstimulering, lese lyst og lærelyst.

Følgende innsatsområder knyttes til Språkløyper med resultatmål som beskrevet:

Innsatsområde: Kompetanseutvikling 1. – 10. trinn

Herunder mer konkrete områder for kompetanse:

Innsatsområde: Begynneropplæring 1. til 4. trinn

Innsatsområde: Gutter, jenter og lesing (5. – 10. trinn)

Innsatsområde: Lesing som grunnleggende ferdighet (5. – 10. trinn)

Læreplanverket:

Prinsipper for opplæringen : Læringsplakaten: Skolen skal: Stimulere elevene til å utvikle egen læringsstrategier og evnen til kritisk tenking, gi alle elever like muligheter til å utvikle sine evner og talenter individuelt og i samarbeid med andre, stimulerer elevenes lærelyst, utholdenhet og nysgjerrighet, fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter, stimulerer, bruke og videreutvikle den enkelte lærers kompetanse, legge til rette for samarbeid med hjemmet og sikre foreldres/foresattes medansvar i skolen

Målgruppe: Personalet i skolen

1. Bygge en felles forståelse om hva som ligger i begrepet grunnleggende ferdighet og hva det innebærer å være lese- og skrive lærer i alle fag.
2. Arbeide for et profesjonelt læringsfellesskap på tvers av enhetene.
3. Vite hvordan vi skal stimulere til økt lese lyst for alle.

Pedagoger må bli bevisste på hvordan man tilrettelegger for økt lese glede, med særlig fokus på gutter.

Hjelpemiddel: Språkløype: «Startpakken», tas i bruk av alle ansatte på Grue barne- og ungdomsskole. I kompetanseutviklingspakken er målsettingen å bygge en felles forståelse av hva som ligger i begrepet grunnleggende ferdighet og hva det innebærer å være lese- og skrive lærer i alle fag. Her ses

det nærmere på hvordan lærere lærer av hverandre gjennom refleksjon og utforskende samtaler rundt de aktuelle temaene.

Tidsrom:

Oppstart 10.01.19 torsdag. Språkløypa «Startpakken», og skal være fullført innen høstferien 2019.
Ressurser: Rektor- Øystein Hanevik, prosjektleder skole - Hanne Sagen, logoped - Veronica Rundberget, pedagog 1. – 4. trinn Camilla Stenshol, pedagog 5. -7. trinn Marianne Vangerud og pedagog Karianne Breisjøberg (8. – 10. trinn)

Oppstart høsten 2019 Språkløype «Begynneropplæringen» 1. -4. trinn, ressursperson: Camilla Stenshol

Oppstart høsten 2019 Språkløype «Lesing som grunnleggende ferdigheter: «Å arbeide med språk og vokabular» 5.-7. trinn, ressursperson: Marianne Vangerud

Oppstart høsten 2019 Språkløype ungdomstrinn «Fagovergripende lesing og skriving, god leseopplæring», ressursperson: Kari Anne Breisjøberg

Oppstart første halvår 2020 Språkløype barne- og ungdomstrinn «Gutar, jenter og lesing»
ressurser: Marianne Vangerud og Kari Anne Breisjøberg

Resultatmål:

Utarbeide en helhetlig plan for lese- og skriveopplæringen

Alle pedagoger har en felles forståelse av hva som ligger i begrepet grunnleggende ferdighet og hva det innebærer å være lese- og skriveopplærer i alle fag.

Alle pedagoger skal bruke tid til å lære av hverandre gjennom refleksjon og utforskende samtaler (profesjonelt læringsfelleskap), dele kompetanse, analysere eksisterende praksis.

Alle pedagoger vet hva språkstimulering betyr i det daglige arbeidet

Alle pedagoger leser med og for barna i løpet av uka

Alle pedagoger avklarer om og med elevene om ord og begreper

At elevene undrer seg og samtaler om tekster

At elevene tar vare på bøkene og behandler dem ordentlig

Alle pedagoger vet hva språkstimulering betyr i det daglige arbeidet

Alle pedagoger har fått økt bevissthet om å velge litteratur som fenger

Medspillere:

Bibliotekar Kaia Svaan

Hjelp fra biblioteket til å velge variert litteratur, noe som kan fenge både gutter og jenter, små og store og flerspråklige barn. Biblioteket arrangerer **Sommerles** i samarbeid med skolen.

Logopedens rolle vil kunne være å bidra med kompetanse i forhold til kartlegging/tiltak. Hun kan veilede pedagoger i deres arbeid med de barna som trenger ekstra. Logopeden vil også kunne delta på foreldremøter der dette er hensiktsmessig.

PPT- oppfølging av enkelt individ med særskilte behov og systemperspektivet i opplæringen

10.2 Års-«hjul» for evaluering og læring:

	Kartlegging og prøver	Læring: Analyse – vurdering av strategier (tiltak) utvikling av nye	Implementering av strategier/ planer
Høst 2018	Skole (T2) Nasjonale prøver Carlsten Kartleggeren Kultur for læring		I barnehager og skole på bakgrunn av strategier/ planer. Aktiv bruk av utvalgte Språkløyper
Vår 2019	Lesetester med mer TRAS – i bhg	Evaluering og pedagogisk analyse – alle ansatte i skole på bakgrunn av T2 og høstens resultater	Videreutvikling av nye tiltak skole. (Språkløyper)
Høst 2019	Barnehage (T2) Nasjonale prøver Øvrig kartlegging jf vurderingsplanen		Videre gjennomføring av tiltak – jf tiltaksplanen - implementering
Vår 2020	Skole: Grunnskolepoeng Nye lesetester med mer TRAS i bhg	Evaluering og pedagogisk analyse – alle ansatte i barnehager på bakgrunn av T2 og høstens resultater	Videreutvikling av nye tiltak barnehage og skole (Språkløyper)
Høst 2020	Skole (T3) Nasjonale prøver Øvrig kartlegging jf vurderingsplanen		
Vår 2021	Skole: Grunnskolepoeng	Evaluering og pedagogisk analyse – alle ansatte i skole på bakgrunn av T2 og høstens resultater	Implementering av nye tiltak
Høst 2021	Barnehage (T3) Nasjonale prøver Øvrig kartlegging jf vurderingsplanen		
Vår 2022	TRAS i bhg	Evaluering og pedagogisk analyse – alle ansatte i barnehager på bakgrunn av T3 og høstens resultater	